

PILEGRIMSLEDEN

ST. OLAVSVEGENE TIL TRONDHEIM

Lilla Märkningshandboken för Pilgrimsleden Romboleden

Innehåll

1. Inledning
2. Skyltelement och märkfärg
3. Märkning längs leden
4. Trafiksäkerhet
5. Omdragning av leden

Rev 3 Första "färdigställda" Lilla Märkningshandboken

Rev 4 Ändring Infogat Schablon under 2:2.2

Rev 5 Ändringar efter möte. Ändrade punkter är "tänk på att!", 2:2, 2:3, :2:5

Rev 6 Ändringar "tänk på att" 3.3 och 4

Rev 7 Tillagt avsnitt "trafiksäkerhet" Bild på stolpe och skylt. Rättstavning. 3:2

Rev 7.1 Stolpen mått ändrat till 70x70mm och ny trafikvarningsskylt inlagd

Foto på försättsblad: Pilegrimsleden, Mattias Jansson.

1. Inledning

Tanken med lilla handboken är att den på ett lättläst vis ska kunna ge vägledning och rekommendationer till en enhetlig skyltning längs leden från Köping till norska gränsen. En led där både vardagsvandrare och pilgrimer lätt ska kunna följa den ursprungliga Pilgrimsleden Romboleden. Samtidigt som den bejakar lokala intressen och bemöter det moderna samhällets utmaningar.

Lilla handboken för märkning av pilgrimsleden Romboleden är skriven utifrån att det är en vandringsled. Vid andra intressen än vandring längs leden måste det förankras lokalt och med berörda myndigheter.

Tänk på att!

Det är du som sätter upp skylten eller målar markeringen som är högst ansvarig för den. Du måste vara säker på att den är rätt. Att den får användas och att du har markägarens tillåtelse för att sätta upp den. Längs vägar gäller det även att få ett godkännande från trafikverket.

Särskilda lokala regler för användning av tryckimpregnerat virke kan förekomma vid skyddade områden och fjällmiljö.

Uppförande av ny markering och stenrösen på mark med samisk nyttjanderätt måste även godkännas av samebyn.

2. SKYLTELEMENT OCH MÄRKFÄRG

2.1 GENERELLT

Hela märksystemet Romboleden är i grunden baserat på två element. En distinkt mörkröd färg och en logotyp i form av S:t Olofskorset. Minst en av dessa två element i kombination med stolpar, träd eller rösen är det som skapar igenkänningsfaktor för Romboleden. Den faktor som sedan skapar tryggheten hos vandraren att den är på rätt led.

S:t Olofs symbolen omfattas av varumärkesskydd och får endast användas av leder godkända av Pilgrimer i Sverige. Romboleden är en av dom. Symbolen får enbart användas med fastställd form och kulör.

Färgen ska vara av kulören NCS S3560-Y90R vilket motsvarar engelskt rött och falurött. Rödmarkering kan utföras genom målning för hand eller genom uppsättning av speciella märkband.

2:2 Märkmaterial

För att förenkla märkningen av Romboleden och hålla nere priset har 4 olika typer av märkning tagits fram. Enhetlig märkning skapar en bättre igenkänningsfaktor då man snabbare förstår vilken typ av märkning man ska hålla koll efter när man vandrar längs leden.

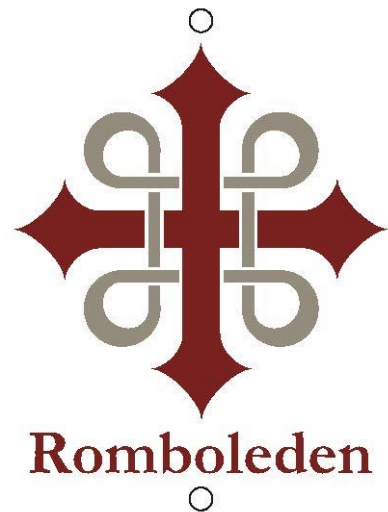
Plåtskyltar och märkband kommer att finnas att beställa hos Västerås stift.

2:2.1 Plåtskylt

För att förenkla skyltningen och hålla ned priset har en skylt i storleken 60x70 mm och tillverkad i plåt tagits fram. Den har S:t Olofs symbolen överst med tillägget "Romboleden" nedtill. Skylten är mycket hållbar och står emot solljus i många år utan att blekna.

Plåtskylten är tänkt som ett komplement till rödmarkeringarna.

Plåtskylt 60x70 mm.

2:2.2 Målning

Vid målning för hand på stolpar och träd skall en oljebaserad täcklasyr av god kvalité användas. Den flagnar ej vilket underlättar senare underhåll och den fungerar även utmärkt att måla med på stenar. Vid målning på större platta stenar kan även en schablon med S:t Olofskorset användas.

Uppskattningsvis går det åt mellan 1-3L/mil i skog och mark.

Målning av stolpar och hängare utförs med fördel inomhus och stryks gärna 2ggr.

2:2.3 Märkband

Speciella ålderbeständiga märkband som fästs ihop med stora rostfria gem eller speciell uppknypning. Sätts upp på träd och stolpar. Fungerar bra där man inte får måla. Tex på vissa stolpar, lyktstolpar eller träd och överlag i tätbebyggda områden. Tänk på att band är lätta att plocka ner så sätt dom gärna svåråtkomligt.

Märkband med Logotyp.

2:2.4 Hängare

Tillverkas av ohyvlad eller hyvlad 25x75mm brädor. Ca 30cm höga. Rödmålas och märks med plåtskyt i nederkant. Hängare fästs på lyktstolpar, skyltstolpar eller andra trästolpar. Behöver inte sättas lika högt som band för att inte riskeras att bli nedplockade.

Hängare.

2:2.5 Fästelement

Skruvar till skyltarna skall vara anpassade för utomhusbruk och dimensioneras i storlek efter ändamål. För plåtskyltar som fästs i trä fungerar självborrande plåtskruv utmärkt. Skyltarna får ej skruvas upp på träd då man kan skada träden. Använd samma bits under samma delsträcka för att underlätta byte vid renovering av leden.

2:3 Stolpar

Vid skyltning av Romboleden används två olika typer av stolpar. Stolparna är till för att användas där det inte finns träd eller andra stolpar att användas för uppmärkning. Stolparna bör vara ca 100cm höga ovanför backen för att fortsätta vara synliga trots att ogräs och sly växer upp. Dom ska fästas ordentligt i marken för att klara av väder och vind utan att ställa sig snett eller i värsta fall välta. Viktigt att tänka på när man sätter ned stolpen är att den sitter utom räckhåll för både snöröjning och släntröjning.

2:3.1 Stolpe kvadratisk 70x70 mm

Denna stolpe är tänkt som en typ av "huvudstolpe" och är den stolpe som skall användas där man lätt kommer åt med bil eller annat transportfordon.

Stolpen ska vara sågad kärnrik furu 70x70 mm. Denna stolpe skall målas röd i toppen (ca 15 cm) och märkas med plåtskylt.

Förankring av stolpen beror på markförhållanden. Vid hårda och steniga markförhållanden sätts stolparna med fördel med så kallade stolpspjut. Dessa gör det även lättare att sätta ned stolpen i marken utan att stolpen vrider på sig och skyddar stolpen mot röta. Sätter man stolpen utan stolpspjut skall man behandla den delen som ska ner i marken genom bränning och eller tjära.

Stolpspjut och stolpe.

2:3.2 Rundstolpe

Denna stolpe är tänkt som ett lite lättare alternativ för användning där dom kvadratiske stolparna av olika anledningar är svåra att använda. Det kan tex vara sträckor som inte går att nå med fordon och måste bäras ut, svåra markförhållanden eller platser där det av någon anledning går åt en större mängd stolpar.

Stolpen skall vara av typen "staketstolpe" / "stängselstolpe". Köps färdig impregnerade och spetsade. Kräver således ingen extra behandling i botten och är lättare att slå ned. Stolpen skall målas röd i toppen (ca 15 cm) men EJ märkas med plåtskylt.

2:4 Stenrösen

På kalfjäll lämpar sig stolpar dåligt. Här lämpar sig i stället stenrösen väldigt bra. Ett röse kan staplas på flera olika sätt beroende på hur tillgången till sten ser ut. Det viktiga är att röset sticker ut från resten av naturen. Det är på så vis det syns på långt håll. Röset skall rödmarkeras på toppen.

2:5 Infotavlor

Informationstavlor ska finnas vid alla ledentréer, med unikt innehåll för varje ledentré. Informationstavlan sitter på en ställning ”snyggstolpe” som är utrustad med två hänvisningsskyltar, en till Trondheim och en till Köping. På stolpen sitter förutom informationstavlan också en brevlåda innehållande; stämpel, pilgrimspass, broschyr och gästbok. I kulturhistoriska miljöer krävs byggnadslov för fast installation. Vi kommer därför att ta fram ett koncept som står ovanpå marken.

Det kommer att finnas dubletter av informationstavlorna till ledentréer där endast kartans position är ändrad. Den kan sättas efter överenskommelse med berörd part, på anslagstavlor vid museer, gruvor, fiskeanläggningar, vindskydd osv för information om Romboleden.

3. Märkning längs leden

3.1 Generellt

Märkningen längs leden ska uppfylla två funktioner.

- Den ska vara lätt att följa och visa väg när vägvalet är osäkert
- Den ska göra både pilgrimer och vandrare kontinuerligt uppmärksamma på att dom är på pilgrimsled.

Märkningen är upplagd med tanke på vandring på barmark.

På många platser längs leden finns redan gammal befintlig märkning i dåligt skick. Den bör tas bort och ersättas med ny. Vid omdragningar skall all gammal märkning tas bort för att undvika förvirring.

3.2 Grundmarkering längs leden

Märkning längs leden baseras på röda markeringar på stolpar, träd och stenar. Märkningen kompletteras med skyltar. Hur tätt markeringarna ska sitta beror på hur synlig stigen/vägen är och om det enda stigen eller vägen i närheten. Markeringarna ska komma så tätt att det råder inga tvivel om att du är på rätt väg. Men max ca 300 meters mellanrum.

Vid väldigt otydlig stig gäller det att ha rödmarkeringarna så tätt att man kan se från markering till markering. Vid väl tydlig stig eller väg där man utan tvekan vet att man är på rätt väg kan markeringarna sitta så långt som 300 meter mellanrum. När möjlighet finns används rödmarkeringar (målning eller band) på träd i första hand. Därefter kan man komplettera med stolpar. Skyltar med S:t Olofs märket används för att komplettera leden vid exempelvis korsningar, leder med annan färg än röd, platser med oklara vägval eller med jämna mellanrum (rekommenderat max 2km) för att göra dig uppmärksam på att du är på en pilgrimsled etc. Lämpligt avstånd mellan markeringarna måste anpassas till förhållandena.

3:3 Korsningar och vägvalsmöjligheter, Punkt metoden

Vid korsningar och vägval är det viktigt att inte använda sig av pilar. Pilar tolkas nämligen väldigt olika av människor och kan leda till oklarheter. Pilar har dessutom en tendens att vrida på sig med tiden och kan då skapa väldig oreda i vägvalen. I stället ska man använda sig av "punkt" metoden.

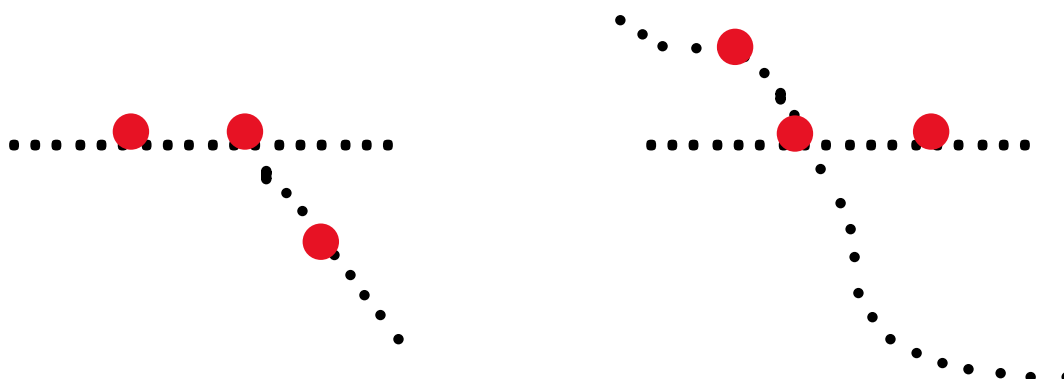
Den går ut att man använder två eller tre tydliga och väl synliga "punkter"/markeringar inom synhåll från varandra.

3:3.1 Vägval, korsningar där leden byter riktning "Tre punkts metoden"

Vid vägval eller korsningar där leden byter riktning använder vi oss av en metod baserad på tre punkter. Den första punkten sitter en liten bit innan korsningen för att uppmärksamma dig på en korsning, vägval, skarp eller otydlig riktningsförändring. Den andra sitter vid riktningsförändringen och den tredje sitter väl synlig en bit in på nästa stig/väg så man otvivelaktigt kommer in på rätt stig/väg igen. Används skyltar så ska skyltarna vara monterade rakt mot dig så du enkelt kan läsa skylten och uppmärksammas på att det kommer en riktningsförändring.

Tänk på att märka korsningen så den fungerar i bägge riktningar.

Exempel på tre punkts metoden.

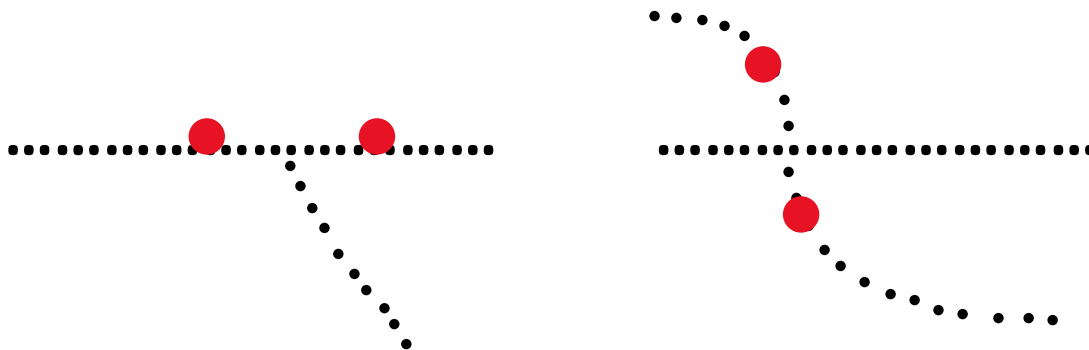

3:2.2 Vägval och korsningar där leden använder samma riktning

Vid vägval där leden använder sig av samma stig/väg räcker det med 2 punkter väl synliga ifrån varandra. Här skulle det egentligen räcka med en markering men då leden skall märkas i bägge riktningar måste vi använda 2 punkter.

Den första sitter strax före korsningen eller vägvalet och den andra sitter strax efter.

Exempel på två punkts metoden.

3:2 Markering i tätort

I tätort längs vägar och gångbanor kan det vara svårt att basera märksystemet på rödmarkeringar. Här får i stället S:t Olofs skyltarna ta över.

Här är det också viktigt att tänka på att man har tillåtelse från kommun och Trafikverket när man ska skylta på lyktstolpar och befintliga vägs skyltar.

Finns möjlighet används även här korta rödmarkerade stolpar. Det kan ge ett trevligt inslag i parker och grönområden.

3:3 Markering när Romboleden använder andra leder

I flera fall använder Romboleden andra markerade leder. I dessa fall måste man visa stor till hänsyn lokala intressen och ledmärkningar. Det är viktigt att man kontaktar lokala ledsamordnare för att komma överens om märkning och gärna få det skriftligen.

Om Romboleden kommer in på andra väl uppmärkta leder skall enbart en färg användas på stolpar och träd för att inte skapa oreda. Antingen den lokala färgen eller Romboledens röda. Påfarter och utfarter från annan led, samt längs med leden markeras lämpligen leden enligt punktmetoden med S:t Olofs symbolen. Detta för att vandraren ska veta att leden byter färg och för att den lokala vandraren blir medveten om att denne även går på en pilgrimsled.

4. Trafiksäkerhet

Ibland korsar Romboleden både bilvägar och järnvägar. Ibland så går den även längs med bilvägar. Då gäller det att först kolla om det är lämpligt att leden går där den går och ta hänsyn till saker som

- Vilken hastighet är det?
- Finns bred vägren att tillgå?
- Är sikten god?
- Finns andra bättre alternativ?

För att göra vandraren uppmärksam på att leden korsar eller kommer ut på farliga vägvsnitt så har en tillägsskylt tagits fram.

5. Omdragning av Pilgrimsled

Ibland kan det av olika anledningar bli aktuellt med omdragning av leden. Tex markförhållanden, markägare eller ur trafiksäkerhetssynpunkt.

Omdragning av leden ska alltid göras med största hänsyn till den ursprungliga dragningen för att i så stor utsträckning som möjligt bevara ursprunget. Större omdragningar skall göras i samspråk med Pilgrim i Sverige.

Viktigt är även att man vid omdragning kollar upp med eventuella nya markägare, ser över trafiksäkerheten på den nya dragningen och tar bort ev gammal märkning.

Lilla märkningshandboken för pilgrimsleden Romboleden

Är skriven av Kalle Ström, Lofsdalen tillsammans med en skyltgrupp med representanter från svenska kyrkan, pilgrim i sverige, nationellt ramverk, och ledbolag.

Vid synpunkter och förslag på ändringar kontakta gärna Kalle i första hand via mail kalle.strom@live.com